

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник ректора
з навчальної роботи
 Світлана ГІЛІНА
«25» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 20. ПСИХОДІАГНОСТИКА

Ступінь вищої освіти «бакалавр»
Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 053 «Психологія»
Освітньо-професійна програма «Психологія»

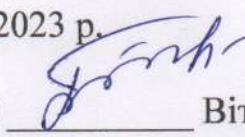
Миколаїв - 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Психодіагностика» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» освітньо-професійної програми «Психологія».

Розробник: Венгер Г.С., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від 23 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри психології Віталій ПЕТЬКОВ

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 1 від 25 серпня 2023 р.

Голова Вченої ради Михайло ВОЛКОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної	
		очна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Цикл професійної підготовки	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 150		3-й	
		Семестр	
		6-й	
		Лекції	
Тижневих годин для: ОФН – 4	Ступінь вищої освіти: бакалавр	38 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Практичні	
		34 год.	
		Самостійна робота	
		78 год.	
		Вид контролю: Іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для очної форми навчання 150 – год.: 72 год. – аудиторні заняття, 78 год. – самостійна робота.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - формування у здобувачів системи сучасних знань та уявлень про вітчизняні і зарубіжні розробки в області питань теорії, історії та методології психодіагностики, вивчення конкретних методик діагностики особистісних особливостей, мотивації, здібностей, міжособистісних стосунків, свідомості та самосвідомості, засвоєння засобів психометричної перевірки діагностичного матеріалу.

Завдання:

- Надати основні знання про психодіагностичний метод та діагностичні підходи.
- Надати основні знання про поняття психологічного діагнозу.
- Ознайомити здобувачів з основними етапами діагностичного процесу.
- Окреслити основні етапи розвитку психодіагностики як науки.
- Ознайомити здобувачів з етичним кодексом психолога ознайомлення здобувачів з основними розділами психодіагностики.
- Ознайомити здобувачів з основними підходами класифікації психодіагностичних методик.
- Надати здобувачам знання про інструменти та завдання діагностики інтелекту ознайомити здобувачів з можливостями та специфікою суб'єктивних тестів ознайомити здобувачів з основними проєктивними методиками.

Під час вивчення дисципліни «Психодіагностика» у здобувачів мають сформуватися наступні компетентності:

Загальні:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні:

СК 04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК 06. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК 07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен досягти таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги вимірювати індивідуальні та

психологічні показники особистості. Це означає здатність оцінити зміни у розвитку психіки та коригувати їх.

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно та письмово.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 год./5 кредитів ECTS.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади та психометричні основи психодіагностики

Тема 1. Предмет і завдання психодіагностики

Психодіагностика як наука, її мета і завдання. Поняття психологічного діагнозу та його типи. Професійні та любительські тести в психодіагностиці. Класифікація основних методів психологічної діагностики. Історія психодіагностичних вчень. Донауковий період розвитку психодіагностики (психологія конституційних відмінностей, фізіогноміка, френологія, дерматогліфіка, графологія, психофізіологічна типологія).

Тема 2. Розвиток наукової психодіагностики

Характеристика теорії тестології. Визначення тесту та його класифікацій. Основні принципи психологічного тестування. Різновиди тестів. Правила тестування. Вимоги психодіагностики до роботи діагноста. Поняття опитувальників та анкет в психодіагностиці. Види опитувальників за способами формулювання питань і форм відповідей. Класифікація опитувальників за метою застосування. Проективні техніки в діагностиці. Поняття про напівпроективні методики.

Змістовий модуль 2. Основні підходи у психодіагностиці

Тема 3. Сутність інтелекту, підходи до його вивчення і моделі структури

Поняття інтелекту в психології. Основні підходи до вивчення інтелекту. Моделі структури інтелекту. Модель Ч.Е. Спірмена. Модель Л.Л.Терстоуна. Модель Дж.П. Гілфорда. Модель Р.Б. Кеттела. Інші ієрархічні моделі інтелекту. Характеристика тестів діагностування інтелекту. Тести для діагностування соціального інтелекту. Тести для діагностування емоційного інтелекту. Тести для психодіагностування креативності.

Тема 4. Загальні підходи до діагностування особистості

Особистість як об'єкт психодіагностичного обстеження. Теорія рис особистостей і якостей особистості. Особистісні риси як психодіагностична категорія. Трагування диспозицій Г. Олпортом. Психодіагностика особистості у контексті теорій рис особистості. Теорія рис особистості Р.Б. Кеттела. Внесок Г.Ю. Айзенка у розвиток психодіагностики особистості. Тест ММРІ як діагностичний інструмент вивчення особистості. Модель "Великої п'ятірки". Дослідження індивідуальних випадків. Проективна діагностика як метод вивчення внутрішнього світу особистості. Сутність проекції у психології та психодіагностиці. Поняття „проекція”. Обмеження рівня та структури розумового розвитку дитини, використання вербальних і графічних проективних методик. Вимоги до професійних і особистісних якостей психодіагноста під час застосування проективних методик.

Змістовий модуль 3. Вікові особливості психодіагностування

Тема 5. Особливості психодіагностування дітей дошкільного віку

Особливості психодіагностики дітей раннього віку. Психодіагностика дітей молодшого і середнього дошкільного віку. Психодіагностика дітей старшого дошкільного віку. Необхідність адаптації методів психодіагностики до дітей різного віку. Особливості використання опитувальних методик для дітей дошкільного віку.

Тема 6. Психодіагностування готовності дітей до школи

Особистісна, інтелектуальна та соціально-психологічна готовність до шкільного навчання. Тест шкільної зрілості. Комплекс методик для діагностики готовності до навчання в школі. Методика визначення відношення та мотиваційної готовності дитини до навчання в школі. Орієнтаційний тест шкільної зрілості Керна-Йерасека.

Тема 7. Особливості психодіагностування дітей молодшого шкільного віку

Роль експериментальних та ігрових ситуацій у психодіагностиці молодших школярів. Обмеження в застосуванні тестів для дорослих з метою діагностики молодших школярів. Загальна характеристика комплексу психодіагностичних методик для молодших школярів. Психодіагностика можливостей дітей молодшого шкільного віку у сфері особистості й міжособистісних стосунків. Методи діагностики пізнавальних процесів. Методики оцінки рівня мовленнєвого розвитку молодшого школяра. Підготовка висновку про рівень психологічного розвитку. Анкета для батьків, вихователів і вчителів для оцінки особистісних якостей молодшого школяра.

Тема 8. Особливості психодіагностування підлітків і старшокласників

Загальна психологічна картина розвитку особистості в підлітковому та ранньому юнацькому віці. Психодіагностування інтелекту та рівня розвитку пізнавальних психічних процесів у середніх і старших класах ЗНЗ. Методики діагностики інтересів і здібностей школярів. Психодіагностування особистості та сфери міжособистісних стосунків підлітків та юнаків. Методики на вивчення батьківського ставлення до дитини та його впливу на особистісний розвиток школяра.

Змістовий модуль 4 Психокорекція у процесі психодіагностики

Тема 9. Загальна характеристика психологічної корекції як форми психологічної допомоги

Поняття «психологічна корекція»: історія розвитку поглядів у психології та сучасні вектори. Основні відмінності психокорекції від інших форм психологічної допомоги. Психокорекція як один із видів діяльності психологічної служби в закладах освіти. Психокорекційна ситуація і мета психологічної корекції. Завдання, засоби, методи та форми психокорекції: загальна характеристика. Основні принципи психокорекційної допомоги особистості. Етапи психокорекційної роботи.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні засади та психометричні основи психодіагностики												
Тема 1. Предмет і завдання психодіагностики	14	4	2			8						
Тема 2. Розвиток наукової психодіагностики	16	4	4			8						
Разом за модулем 1	30	8	6			16						
Змістовий модуль 2. Основні підходи у психодіагностиці												
Тема 3. Сутність інтелекту, підходи до його вивчення і моделі структури	16	4	4			8						
Тема 4. Загальні підходи до діагностування особистості	18	4	4			10						
Разом за модулем 2	34	8	8			18						
Змістовий модуль 3. Вікові особливості психодіагностування												
Тема 5. Особливості психодіагностування дітей дошкільного віку.	16	4	4			8						
Тема 6. Психодіагностування готовності дітей до школи.	16	4	4			8						
Тема 7. Особливості психодіагностування дітей молодшого шкільного віку .	18	6	4			8						
Тема 8. Особливості психодіагностування підлітків і старшокласників.	18	4	4			10						
Разом за модулем 3	68	18	16			34						

Змістовий модуль 4 Психокорекція у процесі психодіагностики											
Тема 9. Загальна характеристика психологічної корекції як форми психологічної допомоги	18	4	4			10					
Разом за модулем 3	18	4	4			10					
Усього	150	38	34			78					

4. Теми семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання психодіагностики	2
2	Розвиток наукової психодіагностики	4
3	Сутність інтелекту, підходи до його вивчення і моделі структури	4
4	Загальні підходи до діагностування особистості	4
5	Особливості психодіагностування дітей дошкільного віку	4
6	Психодіагностування готовності дітей до школи	4
7	Особливості психодіагностування дітей молодшого шкільного віку	4
8	Особливості психодіагностування підлітків і старшокласників	4
9	Загальна характеристика психологічної корекції як форми психологічної допомоги	4
Всього:		34

Семінарське заняття № 1

Тема: Предмет і завдання психологічної діагностики

Питання для обговорення:

1. Характеристика психологічної діагностики як науки.
2. Взаємозв'язок психологічної діагностики з іншими науками.
3. Визначення поняття психологічного діагнозу.
4. Основні завдання психодіагностики на сучасному етапі її розвитку.

Контрольні питання:

1. Описати основні завдання психодіагностики.
2. Охарактеризувати базові значення терміну психодіагностика, що використовуються в сучасній психології.
3. Розкрити основні сфери застосування психодіагностики.
4. Охарактеризувати професійно-етичні принципи в психодіагностиці.
5. Описати основні соціально-етичні вимоги до психодіагностів і до психодіагностики.
6. Довести кваліфікаційні вимоги до людей, які проводять психодіагностику.
7. Розкрити морально-етичні норми психодіагностики.
8. Довести основні відмінності професійних тестів від аматорських.

Семінарське заняття № 2

Тема: Історія виникнення і становлення психодіагностики

Питання для обговорення:

1. Основні етапи історії виникнення та становлення психодіагностики як науки.

2. Психодіагностика ХІХ ст.

3. Психодіагностика періоду початку ХХ ст. (з 1901 по 1920р.).

4. Розвиток психодіагностики 30-50-х рр.

5. Психодіагностика 50-70-х років.

6. Розвиток психодіагностики 70-80-х рр.

7. Психодіагностика 80-90-х років.

8. Сучасний стан світової та вітчизняної психодіагностики. Розкрити зміст понять: приборні психофізіологічні методик, апаратурні поведінкові методи, об'єктивні тести, тести-опитувальники, проєктивні методик, методи суб'єктивного шкалювання, шкала.

Контрольні питання:

1. Розкрити теоретичні основи проєктивних методик.

2. Охарактеризувати практичне і теоретичне значення досліджень А. Біне.

3. Розкрити причини кризи вітчизняної психодіагностики у 30-х р.

4. Назвати, хто був засновником інституту тестування особистості.

5. Охарактеризувати, коли і як виникли перші комп'ютерні тести.

6. Охарактеризувати практичне і теоретичне значення досліджень Л.Дж. Кеміна.

7. Проаналізувати роботи вчених, які займалися психодіагностикою.

8. Розкрити теоретичні основи адаптивного тестування.

9. Охарактеризувати досягнення психодіагностів 80-х р.

Семінарське заняття № 3

Тема: Загальна характеристика методів психодіагностики

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика методів психодіагностики.

2. Класифікація методів психодіагностики.

3. Вимоги, які висуваються до психодіагностичних методик і ситуацій. Розкрити зміст понять: приборні психофізіологічні методик, апаратурні поведінкові методи, об'єктивні тести, тести-опитувальники, методи суб'єктивного шкалювання, шкала, ідеографічні техніки, спостереження, контент-аналіз, інтерв'ю, експеримент.

Контрольні питання:

1. Довести основні відмінності між поняттями «методика» і «метод».

2. Розкрити, що спільного в процедурах стандартизованого спостереження і контент-аналізу.

3. Описати точність і однозначність психодіагностичної методик.

4. Охарактеризувати стандартизоване аналітичне спостереження.

5. Довести в чому полягають відмінності об'єктивних від суб'єктивних методик.

Семінарське заняття № 4

Тема: Тести інтелекту

Питання для обговорення:

1. Шкала розумового розвитку Біне-Сімона.
2. Шкала розумового розвитку Станфорд-Біне.
3. Специфіка тестів інтелекту як методу дослідження.
4. Культурно-вільні тести інтелекту та тести інтелекту, залежні від впливу культури.
5. Поняття про IQ-показник відносний та IQ-показник стандартний. Розкрити зміст понять: Векслера модель вимірювання інтелекту, інтелект, інтелекту коефіцієнт, IQ-показник стандартний, тести інтелекту.

Контрольні питання:

1. Вказати відмінності та подібні ознаки різних моделей структури інтелекту. Зробіть порівняльний аналіз факторних моделей.
2. Розкрити суть та особливості діагностики соціального інтелекту.
3. Розкрити особливості проведення діагностичної роботи з визначення емоційного інтелекту.
4. Розкрити сутність поняття “креативність” та особливості її діагностики.
5. Охарактеризувати зарубіжні тести для діагностики креативності та їх вітчизняні адаптовані версії.

Семінарське заняття № 5

Тема: Загальна характеристика особистісних опитувальників

Питання для обговорення:

1. 16-факторний особистісний опитувальник Р. Кеттела форма С:
 - діагностичне призначення та будова опитувальника;
 - процедура проведення, обробки та інтерпретації результатів дослідження;
 - характеристика факторів першого порядку;
 - характеристика факторів другого порядку.
2. Особистісні опитувальники Г.Ю. Айзенка для дорослих (EPQ, EPI, MPI):
 - діагностичне призначення,
 - особливості проведення та інтерпретації результатів;
 - характеристика інтроверсії-екстраверсії, нейротизму, психотизму.
3. Особистісний опитувальник Х. Шмішека. Характеристика 10 типів акцентуацій характеру та темпераменту. Розкрити зміст понять: акцентуація, особистісні опитувальники, опитувальники рис особистості, опитувальник Шмішека.

Проаналізувати ситуації:

1. Наведіть приклад профілю акцентуацій характеру та темпераменту особистості (за результатами дослідження за опитувальником Г. Шмішека). Дайте психологічну характеристику досліджуваного. Визначте напрямки консультативної роботи.
2. Наведіть результати дослідження за особистісним опитувальником Айзенка. Дайте психологічну характеристику досліджуваного. Визначте напрямки консультативної роботи.
3. Наведіть приклад профілю особистості (за результатами дослідження за

особистісним опитувальником Р. Кеттела). Дайте психологічну характеристику досліджуваного. Визначте напрямки консультативної роботи.

Семінарське заняття № 6

Тема: Загальна характеристика проєктивних методик

Питання для обговорення:

1. Діагностичне призначення та модифікації методу „Малюнок сім’ї”:
 - процедура проведення дослідження та інтерпретації даних дослідження за Г.Т. Хоментаскасом;
 - особливості проведення дослідження за методом Л. Кормана;
 - “Кінетичний малюнок сім’ї” Р.Бернса: процедура проведення та інтерпретація результатів.
2. Метод „Незакінчені речення”:
 - діагностичне призначення методики, особливості стимульного матеріалу, процедура проведення дослідження;
 - методика „Незакінчені речення” для молодшого шкільного віку;
 - методика „Незакінчені речення” для підлітків та старших школярів (модифікація С.І. Подмазіна);
 - методика „Незакінчені речення” (дорослий варіант). Розкрити зміст понять: захисні механізми, контент-аналіз, проєктивні методики, проєкція, тест Роршаха.

Практичні завдання:

1. Провести дослідження за методом «Малюнок сім’ї», проінтерпретувати одержані результати за Г.Т. Хоментаскасом, за Л. Корманом, за Р.Бернсом.
2. Провести дослідження за методикою „Незакінчені речення”(для середнього та старшого шкільного віку або дорослий варіант).

Розв’язати завдання:

1. Наведіть приклад профілю особистості (за результатами дослідження за методикою «Незакінчені речення»). Проаналізуйте результати дослідження. Визначте напрямки консультативної роботи.
2. Наведіть результати дослідження за методикою „Малюнок сім’ї”. Проінтерпретуйте одержані результати за Г.Т. Хоментаскасом, визначте напрямки консультативної роботи.
3. Наведіть результати дослідження за методикою „Малюнок сім’ї”. Проінтерпретуйте одержані результати за Л. Корманом, визначте напрямки консультативної роботи.

Семінарське заняття № 7

Тема: Психодіагностика немовлят, дітей раннього та дошкільного віку

Питання для обговорення:

1. Методи і принципи діагностики немовлят і дітей раннього віку.
2. Оцінювальні шкали розвитку в зарубіжній психодіагностиці.
3. Оцінювальні шкали в вітчизняній психодіагностиці. Розкрити зміст понять: шкала розвитку, шкала розумового розвитку, шкала моторного розвитку, шкала інтелекту, стандартизована шкала, тести, стандартизовані тести, тест інтелекту.

Контрольні питання:

1. Визначити з якою метою необхідно починати психологічну діагностику з немовлячого віку?
2. Пояснити чому методики діагностики для немовлят і дітей раннього віку називають «оцінювальними шкалами розвитку»?
3. Охарактеризувати в чому полягають особливості експериментів Ж.Піаже. 464 с.

Семінарське заняття № 8

Тема: Психодіагностика шкільної готовності

Питання для обговорення:

1. Поняття і структура психологічної готовності.
2. Організація діагностики психологічної готовності.
3. Діагностика особистісної готовності.
4. Діагностика сформованості передумов навчальною діяльністю.
5. Програма діагностики психологічної дітей до навчання в школі. Розкрити зміст понять: вікові новоутворення, центральне новоутворення, готовність до школи, психологічна готовність, інтелектуальна готовність, особистісна готовність, мотиваційна готовність, вольова готовність, адаптація, рефлексія, самооцінка, навчальна діяльність.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте що таке психологічна готовність дитини до навчання в школі і для чого потрібна її діагностика.
 2. Опишіть структуру психологічної готовності.
 3. Визначте цінність діагностики психологічної готовності. Опишіть основні напрями і методи діагностики особистісної готовності.
 4. Розкрийте основні вимоги до методик оцінки психологічної готовності.
- Практичне завдання: провести дослідження за методикою Ю.З. Гільбуха і тестом Керна-Іерасека.

Семінарське заняття № 9

Тема:

Психодіагностика молодшого школяра. Психодіагностика підлітка та юнака

Питання для обговорення:

1. Становлення мисленнєвої діяльності у молодшому шкільному віці.
2. Вікові новоутворення інтелектуальної сфери: логічне мислення планування, узагальнення, внутрішній план дій (ВПД).
3. Діагностика швидкості мисленнєвої діяльності. Методики “Пропуски букв”, “Комбінаторика”.
4. Методики діагностики особливостей узагальнення. Методики “Виключення зайвого” “Виділення суттєвого”.
5. Психодіагностика логічного мислення. Методика “Силогізми”, “Закономірності”.
6. Психодіагностика ВПД. Методика “Листоноша”.
7. Становлення інтелектуальної діяльності в підлітковому та ранньому

юнацькому віці: загальна характеристика.

8. Вікові новоутворення інтелектуальної сфери та їх психологічна діагностика.

9. Особистісні новоутворення та особливості їх психодіагностики.

10. Психологічна діагностика міжособистісних взаємин підлітків та юнаків.

11. Вплив батьківського ставлення на формування особистості школяра та психодіагностика типів такого ставлення. Розкрити зміст понять: формально-логічне мислення, силогізми, узагальнення, внутрішній план дій, формально-логічне мислення, міжособистісні взаємини, батьківське ставлення. Практичні завдання: провести дослідження за методиками “Пропуски букв”, “Комбінаторика”, “Виключення зайвого”, “Виділення суттєвого”, “Силогізми”, “Закономірності”, “Листоноша”.

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Донауковий період розвитку психодіагностики (психологія конституційних відмінностей, фізіогноміка, френологія, дерматогліфіка, графологія, психофізіологічна типологія).	8
2	Проективні техніки в діагностиці. Поняття про напівпроективні методики.	8
3	Тести для діагностування соціального інтелекту. Тести для діагностування емоційного інтелекту. Тести для психодіагностування креативності.	8
4	Тест ММРІ як діагностичний інструмент вивчення особистості. Модель “Великої п’ятірки”.	10
5	Необхідність адаптації методів психодіагностики до дітей різного віку. Особливості використання опитувальних методик для дітей дошкільного віку.	8
6	Комплекс методик для діагностики готовності до навчання в школі.	8
7	Психодіагностика можливостей дітей молодшого шкільного віку у сфері особистості й міжособистісних стосунків.	8
8	Методики на вивчення батьківського ставлення до дитини та його впливу на особистісний розвиток школяра	10
9	Психокорекція як один із видів діяльності психологічної служби в закладах освіти. Використання зображувальної діяльності, музики, танцю, психогімнастики з корекційними цілями. Загальні засади ігрової психокорекції.	10
Всього:		78

6. Методи навчання

Традиційні методи навчання (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий/евристичний, дослідницький метод, метод проблемного викладу). Інтерактивні методи навчання (евристична бесіда, мозковий штурм, тренінг, ділова/рольова гра). Новітні освітні технології

(презентації, використання мультимедіа). Практичні методи (практичні заняття, робота з кейсовими завданнями тощо). Наочний метод (ілюстрації, демонстрації). Словесні методи (лекції, презентації, дискусії тощо).

7. Методи контролю та критерії оцінювання

Оцінювання якості знань здобувачів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи на семінарських та практичних заняттях 1-2 бали – здобувач виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання здобувача є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здобувач виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – здобувач має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Розподіл балів за навчання

Поточне навчання											
ЗМ 1		ЗМ 2		ЗМ 3				ЗМ4	Підсумковий тест	Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	40	100

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок здобувачів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань (іспиту).

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань.

Періодична форма контролю – виконання комплексних контрольних робіт, розробка проектів, колоквиуми, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – іспит на основі суми балів набраних за кожний кредит та його складання.

Критеріями оцінювання є:

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): здобувач виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь здобувача повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова здобувача грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–100): здобувач виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь здобувача в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): здобувач виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): здобувач фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання у практичних ситуаціях.

Оцінка F «2» (35-59) (з можливістю повторного складання): здобувач не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі

уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка FX «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях.

Національна шкала ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до іспиту

1. Етапи розвитку психодіагностики.
2. Предмет та завдання психодіагностики.
3. Міждисциплінарні зв'язки психодіагностики. Сфери застосування методів психодіагностики.
4. Класифікація психодіагностичних методик.
5. Вимоги до психодіагностичних методів, рівня кваліфікації психолога та до етичних норм в психодіагностиці.
6. Вимірювання в психології.
7. Об'єктивні та суб'єктивні підходи в психодіагностиці.
8. Генеральна сукупність і вибірка стандартизації, репрезентативність.
9. Валідність і надійність тестів.
10. Планування психодіагностичної роботи.
11. Стандартизація умов та процедур психодіагностики.
12. Етапи збору, обробки та інтерпретації емпіричних даних.
13. Діагноз і прогноз. Діагностичний висновок, психологічна характеристика.
14. Опитувальник ЕРІ Г.Айзенка
15. Опитувальник Шмішека.
16. Спостереження як загальнонауковий метод.

17. Види спостереження (пряме, опосередковане, “включене”, суцільне, вибіркове).
18. Фіксація результатів спостережень та аналіз його результатів.
19. Стандартизації процедури спостереження та шляхи підвищення надійності висновків. Типові помилки при проведенні спостереження.
20. Бесіда та її види (індивідуальна, групова).
21. Інтерв'ю, стандартизоване інтерв'ю.
22. Етапи, прийоми, чинники успішного проведення бесіди.
23. Тривалість та етапи проведення бесіди: знайомство, розминка, основна частина, завершення та вихід з контакту.
24. Феномен довіри. Прийоми встановлення психологічного контакту.
25. Чинники, що впливають на успішність проведення бесіди.
26. Фіксація результатів бесіди.
27. Види запитань, використання пауз, перефраз тощо.
28. Контент-аналіз текстів.
29. Основні властивості ВНД та їх дослідження.
30. Вимірні та апаратні методи (швидкість реакції, працездатність, лабільність, витривалість) дослідження ВНД.
31. Тести досягнень.
32. Експертна оцінка.
33. Самооцінка функціональних станів (САН Доскіна),
34. Застосування опитувальників (Айзенка, Стреляу, Русалова та ін.).
35. Феномен брехні та нещирості.
36. Психофізіологічні кореляти брехні.
37. Візуальна діагностика ознак нещирості та неправди.
38. Детектор брехні: історія та сучасний стан.
39. Особливості складання поліграфних тестів.
40. Перспективи використання поліграфних пристроїв в Україні.
41. “Калібровка” ознак нещирості та неправди при опитуванні,
42. Пізнавальні процеси: відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, мислення та їх особливості:
43. Лабораторний та природний експеримент.
44. Тести “олівця й паперу”.
45. Куб Лінка, Кубики Кооса.
46. Прикладне значення виявлення індивідуальних відмінностей у розвитку пізнавальних процесів.
47. Задатки та здібності – загальні та спеціальні.
48. Теоретичні моделі інтелекту (Спірмена, Тернстоуна, Гілфорда).
49. Тести інтелекту (огляд).
50. Тест Біне-Сімона,
51. Тест Векслера,
52. Тести Айзенка, Кеттелла, Равена, вільні від впливу культури.
53. Тест структури інтелекту Амтхауера.
54. Методики КОТ, ШТУР.
55. Тести креативності та розумової обдарованості.
56. Тести “соціального” інтелекту.
57. Види опитувань в психології та соціології: стандартизоване інтерв'ю,

- аудиторне, телефонне, поштове опитування.
58. Переваги та недоліки методу опитування.
 59. Розробка програми та організація опитування. Різновиди формулювань запитань.
 60. Методи обробки результатів опитування.
 61. Практичне використання результатів опитування.
 62. Шкали для вимірювання тривоги, депресії, інших окремих рис особистості: проблема валідності та надійності.
 63. Типи та кількість запитань, типові помилки при формулюванні запитань.
 64. Стандартизація шкал опитувальників.
 65. Опитувальники Айзенка, Кеттелла, Леонгарда-Шмішека: призначення та особливості інтерпретації отриманих результатів.
 66. Загальна характеристика та методика застосування опитувальника ММРІ та його модифікацій.
 67. Класифікація проєктивних методик за особливостями вербальних чи невербальних стимулів і реакції респондента.
 68. Асоціативний експеримент, метод незакінчених речень, оповідань; метод піктограм.
 69. Тести чорнильні плями Роршаха, ТАТ, МАТ, ДАТ, мотиваційний тест Хекхаузена, фрустрації Розенцвейга, “тест руки” тощо.
 70. Проєктивні тести “другого покоління” (С.Маркета, Л.Сонді, М.Люшера тощо).
 71. Психографічні методи і графологія.
 72. Довільне та тематичне малювання.
 73. Малюнок сім’ї,
 74. Автопортрет та малюнок людини,
 75. “Дім-дерево-людина”,
 76. “Неіснуюча тварина” .
 77. Життєвий шлях особистості, його етапи; «нормальні кризи» життя.
 78. Вивчення біографії особистості та життєвого задуму.
 79. Психологічний вік людини.
 80. Каузометрія, “LifeLine”, “Персоплан” та інші нові методи психологічного дослідження життєвого шляху.
 81. Тести Лірі, Томаса, КОЗ, РСК та їх використання.
 82. Вивчення міжособових стосунків в колективі. Згуртованість та сумісність групи.
 83. Комп’ютеризація психодіагностичних методик і процедур (створення систем збору, обробки, збереження і інтерпретації даних).
 84. АРМ психолога, експертні системи.
 85. Обмеження і недоліки комп’ютеризації психодіагностичної роботи.
 86. Перспективи комп’ютеризації психодіагностичних методик і процедур. Конструювання батарей психодіагностичних методик.
 87. Проведення комплексного психологічного обстеження (психологічної експертизи).
 88. Узагальнення та перевірка результатів обстеження.
 89. Складання психологічної характеристики особистості, групи.

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Психодіагностика».
2. Силабус навчальної дисципліни
3. Методичні вказівки для виконання семінарських занять з дисципліни «Психодіагностика» здобувачами денної форм навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність: 053 «Психологія»
4. Навчальні посібники.

12. Рекомендована література:

Основна:

1. Голярдик Н. А., Купчишина В. Ч. Психодіагностика: навчально-методичний посібник. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2021. 52 с.
2. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики. Навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавничий Дім «Слово», 2019. 464 с.
3. Практикум з дослідження індивідуально-типологічних особливостей особистості: навчально-методичний посібник для дистанційного навчання /Автор-упорядник Бабаян Ю. Миколаїв: Іліон, 2022. 102 с.
4. Психодіагностика: курс лекцій з дисципліни для студентів заочної форми навчання спеціальності 053 Психологія /укладачі І. О. Корнієнко, О. Ю. Воронова. Мукачево: МДУ, 2019. 41 с.
5. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики: навчальний посібник. К.: Главник, 2019. 144 с. (серія «Психол. інструментарій»).

Допоміжна:

1. Колесіна Т. Діагностика і корекція психічного розвитку дітей. Початкова школа, 2000. № 6. С. 40–43.
2. Комінко С. Б., Кучер Г. В Кращі методи психодіагностики: навч. посібник. Тернопіль : Карт-бланш, 2005. 406 с.
3. Коробко С. Л., Коробко О. І. Робота психолога з молодшими школярами: метод. посібник / за ред. С. Д. Максименка. Київ : Літера ЛТД, 2006. 416 с.
4. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Суми : ВТД «У», 2006. 384 с.
5. Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н. Основи практичної психології: підручник. вид. 2-ге, стереотип. Київ: Либідь, 2001. 536 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського.
2. <http://lib.iitta.gov.ua/> – Електронна бібліотека НПН України.
3. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога».
4. <http://psylib.org.ua/index.html> – Психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури.
5. <http://studentbooks.com.ua/> – Студентська бібліотека.
6. <https://youalib.com/> – Всеукраїнська електронна бібліотека.